

Jurgita Petrauskaitė, Vilda Skairienė, Loreta Žvironaitė

Literatūros vadovėlis VIII klasei, 1-oji, 2-oji knyga (serija „ŠOK“)

Leidykla „ŠVIESA“, 2010

Recenzija

Naujasis serijos „Šok“ literatūros vadovėlis VIII klasei sudarytas iš dviejų knygų. Kiekvienoje dalyje – trys skyriai: *Laiškai ant smėlio*, *Mėlyno ilgesio laiškai*, *Laiškai iš užburto malūno*, *Laiškai rasti butelyje*, *Laiškai ant grūdinto*, *Laiškai pražydusioms pievoms*. Vadovėlyje pateikiami įvairių tautų rašytojų kūriniai, nagrinėjami skirtingų žanrų pavyzdžiai, aiškinamos tekstų prasmės, dalijamasi įvairiomis kūrybinėmis idėjomis.

Kiekvienoje vadovėlio skyriaus įvadinėje atlankoje yra įžanginiai tekstai, klausimai apie svarbius to skyriaus dalykus, priminimas, kokias knygas skaitė ar kokias skaitys.

Kiekviename skyriuje yra integruoto pobūdžio užduočių, jungiančių geografijos, dailės, istorijos ir kt. mokslų žinias.

Vadovėlis, pratesiantis „Šok“ vadovėlių seriją, yra novatoriškas savo struktūra, turiniu, užduočių įvairove, orientuota į kūrybinį mąstymą, ieškant sąryšio su mokinio amžiaus ypatumais.

Jis aktualus kaip bandymas ieškoti naujo santykio su literatūros kūriniu, literatūros tradicija, kaip pastanga sudominti ir motyvuoti mokinį.

Vadovėlis atitinka pagrindinius vadovėlio turiniui keliamus reikalavimus.

Vadovėlio medžiaga atrinkta ir pritaikyta siekiant Bendrosiose programose apibrėžtų mokinių pasiekimų. Daugelis temų atitinka ir kūrybiškai interpretuojamos, pateikta pakankamai užduočių, leidžiančių diferencijuoti ir individualizuoti mokymą.

Kopija tikra: Ekspertinio vertinimo¹
skyriaus metodiniame
Natalija Sitkevičiūtė Dita

Svarbu pastebėti, kad pateikta medžiaga optimaliai subalansuota, kryptingai apmąstytas turinys. Pateikiami vertingos literatūros pavyzdžiai, ieškoma pusiausvyros tarp lietuvių literatūros kūrinių ir kitų tautų literatūros.

Naudojamos šiuolaikinį literatūros mokslą atitinkančios sąvokos, neperkrauta teorine medžiaga, aiškinamos tik būtiniausios sąvokos, teorijos. Gerai, kad yra nemažai kūrybinių užduočių, neprarandama pusiausvyra tarp meninio ir teorinio aspekto.

Korektiškai vertinama lytis, amžiaus grupės, religinės konfesijos, tautinės mažumos, valstybės, rasės. Vyrauja medžiaga, paimta iš mokiniams pažįstamo konteksto, formuojamas konteksto pojūtis, mąstoma ir apie istorinį bei kultūrinį kontekstus apskritai. Pavyzdžiui, gerai, kad kalbama apie istorinį kontekstą, pateikiamas Anos Frank dienoraštis, bet kodėl neišnaudojamos mūsų literatūros teikiamos galimybės ir nepanaudojami puikūs Grinkevičiūtės memuarai „Lietuviai prie Laptevų jūros“? Kodėl nėra jokio komentaro apie holokaustą Lietuvoje, apie Lietuvos žydus ištikusią tragediją? Čia yra proga kalbėti apie atsakomybę už tautas, kartu su mumis gyvenančias ir kt. Reikėtų pirmiausia remtis Lietuvai svarbiais pavyzdžiais, kryptingai rūpintis lietuviškąją tapatybę. Pateikiant Krėvės temą ir apsakyme „Skerdžius“ neišryškintas klausimas, tarsi pranyksta tapatybės aspektas, giluminis, pamatinis lietuvių kultūroje žmogaus ir medžio ryšys. Tapatybės formavimo pagrindų, išipareigojimo Lietuvai, lietuvybei, žmoniškumui pagrindų atrinkti, grupuoti ir komponuoti reikėtų tekstus (Keistai komponuojami autoriai: Meras, Sruoga, Širvys, Mačernis – beje, būtina sieti su kontekstais, parašyti įvadás). Maironio romantinė stilistika ir Ostrausko moderni, ironiška šalia – ar aštuntokas paruoštas suvokti stilistines skirtybes? Ar tikslingas, atitinka amžiaus specifiką toks priėjimo prie tekstų būdas, ar pakanka komentarų ir užduočių? Kas liks aštuntoko galvoje po šio palyginimo ar gretinimo? Siūlyčiau taisyti.

Pateikiamos įvairios veiklos skatina naują mokomąją medžiagą sieti su anksčiau įgytomis žiniomis ir gebėjimais, plėsti mokymosi horizontus.

Pateikiama informacija, bet ypatingai užduotys skatina mokinių susidomėjimą, norą pažinti ir mokytis. Yra projektinio darbo užduočių, yra teorinis mokymas, kaip rengti projektą, kaip rašyti samprotavimą ir pan. Mokiniams svarbu pateikti konkrečius mokymosi žingsnius, aiškinti procesą ar vyksmą. Tai sveikintina.

Kopija tikra: Ekspertinio vertinimo
skyriaus metodinėje
Natalija Dikleričiūtė 2014

Yra ir kritinio mąstymo užduočių, ir kūrybinių, visapusiškai ugdančių mokinius. Vaizdinė medžiaga, schemas, žemėlapiai ir pan. papildo, patikslina teksto informaciją, motyvuoja ir intriguoja mokinius, atitinka amžiaus ir lyties ypatumus.

Vadovėlio kalba logiška, aiški, taisyklinga, neįmantraujama, nepiktnaudžiaujama terminais, tarptautinių žodžių gausos ar pertekliaus nepastebėta. Juntamas pagarbus požiūris į lietuvių kalbą, teikiamas gražios, taisyklingos kalbos pavyzdys.

Vadovėlis teikia ir savarankiško darbo galimybių, daug intriguojančių antraščių, žaismingų ar net mįslingų atlanų, antraščių, nuorodų, gausu informacijos apie rašytojus, ką daugiau skaityti ir pan. Yra galimybė įsivertinti, savarankiškai dirbti su vadovėlio medžiaga.

Išvados

Vadovėlis atitinka pagrindinius turiniui keliamus reikalavimus, yra novatoriškas, naudingas ir mokiniui, ir mokytojui. Pratešiantis vadovėlių serijos „Šok“ idėją, kviečiantis pokalbio, savo esme dialogiškas, atviras kaitai, moderniau kviečiantis žvelgti į pasaulį. Vadovėlyje kryptingai siekiama jaunuolių vertybinės brandos, juntamas įsipareigojimas lietuvių kultūrai. Siūlyčiau vadovėlį išleisti. Tik reiktų literatūros medžiagą griežčiau atrinkti, kai kurios medžiagos atsisakant. Likusią atrinkti, komponuoti, parengti papildomų klausimų, užduočių galvojant apie jaunuolių pasitikėjimą savo kraštu, kultūra, ugdant savivertės jausmą, sąmoningai formuojant lietuviškąją tapatybę.

Dainora Eigminienė

Vilniaus šv. Kristoforo vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja ekspertė

Vilnius,

2010 - 01 - 15

Kopija tikra: Ekspertinio vertinimo
sluoksnio metodiniuke
Natalija Dikterienė Dita